ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ : ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗ

ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ
ಸಂಶೋಧನ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಅಂತಿಮ ಸಾರಲೇಖ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಶ್ರೀದೇವಿ

MU/ACC/Ph.D/CR-66/2016-17/A3

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಧನಂಜಯ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

೨೦೨೫

ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ – ೫೭೪೧೯೯

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ: ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗ

ಪುಟನೋಟ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

- **ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ**
- **ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು**
- **ಈವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ**
  - ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಬಂಧಿ ಕೃತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಬಿಡಿ ಲೇಖನಗಳು
  - ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರ ಕುರಿತ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು
  - ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಆಕರವಾದ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಾವ್ಯಗಳು
  - ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥಗಳು
  - ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳು
- **ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು**

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು : ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥನದ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ

೧.೧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ

೧.೧.೧ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ

೧.೧.೨ ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತ

೧.೧.೩ ಶಿವಪುರಾಣಂ

೧.೧.೪ ಶ್ರೀತ್ರಿಪುರಾರಹಸ್ಯ

೧.೧.೫ ಶ್ರೀ ಕಾಲಿಕಾಪುರಾಣಂ

೧.೧.೬ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತ

೧.೧.೭ ಶ್ರೀ ಲಿಂಗಮಾಹಾಪುರಾಣಂ

೧.೧.೮ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣಂ

೧.೧.೯ ಶ್ರೀ ಸ್ಕಾಂದಮಹಾಪುರಾಣಂ

೧.೧.೧೦ ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ ಪುರಾಣಂ

೧.೧.೧೧ ಶ್ರೀ ಸೌರಪುರಾಣವು

೧.೧.೧೨ ಶ್ರೀ ವಾಮನಪುರಾಣಂ

೧.೧.೧೩ ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣಂ

೧.೧.೧೪ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಮಹಾಪುರಾಣಂ

೧.೧.೧೫ ನರಸಿಂಹ ಪುರಾಣಮ್

೧.೧.೧೬ ಶ್ರೀ ವರಾಹಪುರಾಣಂ

೧.೧.೧೭ ಭವಿಷ್ಯಮಹಾಪುರಾಣಂ

೧.೧.೧೮ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಯುಮಹಾಪುರಾಣಂ

೧.೧.೧೯ ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ಯಮಹಾಪುರಾಣಂ

೧.೧.೨೦ ನಾರದೀಯ ಮಹಾಪುರಾಣ

೧.೧.೨೧ ಪದ್ಮಮಹಾಪುರಾಣಂ

೧.೧.೨೨ ಇತರ ಪುರಾಣಗಳು

೧.೨ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ

೧.೨.೧ ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ

೧.೨.೨ ವಚನ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ

೧.೨.೩ ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಯ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀದೇವೀಮಹಾತ್ಮೆ (ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ)

೧.೨.೪ ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ (ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ)

೧.೨.೫ ಕನ್ನಡ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ (ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ)

೧.೨.೬ ಪೊಳಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆ

೧.೨.೭ ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯ ದಿವ್ಯಕಥೆ

೧.೨.೮ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ

೧.೩ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ

೧.೩.೧ ತುಳು ದೇವೀಮಹಾತ್ಮೆ

೧.೩.೨ ದೇವಿನ ದಿವ್ಯ ಕತೆಕುಲು

೧.೩.೨ ತುಳುಭಾಷೆಡ್ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ

೧.೪ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥಾ ವಿವೇಚನೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು : ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯವಾಗಿ 'ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ'

೨.೧ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ

೨.೨ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಂಗಗಳು

೨.೩ ತುಳು ಪ್ರಸಂಗಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು : ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದ ವಸ್ತು ವಿನ್ಯಾಸ

೩.೧ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದ ನಡೆ

೩.೧.೧ ಕಥಾರಂಭ

೩.೨.೨ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಜನನ

೩.೧.೩ ಮಧು ಕೈಟಭರ ವಧೆ

೩.೧.೪ ಮಹಿಷಾಸುರ ಜನನ

೩.೧.೫ ಮಹಿಷಾಸುರ ವಧೆ

೩.೧.೬ ಶುಂಭ ನಿಶುಂಭರ ಪ್ರವೇಶ

೩.೧.೭ ಚಂಡ ಮುಂಡರು, ಸುಗ್ರೀವ

೩.೧.೮ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷ, ಚಂಡಮುಂಡರ ವಧೆ

೩.೧.೯ ರಕ್ತಬೀಜ, ಶುಂಭನಿಶುಂಭರ ವಧೆ

೩.೧.೧೦ ಕಥಾಂತ್ಯ

೩.೨ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯ ತೌಲನಿಕ ವಿವೇಚನೆ

೩.೨.೧ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆ

೩.೨.೨ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು

೩.೨.೩ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗೆ ಹೊಸ ಕಥೆಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆ

೩.೨.೪ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗದ ಸಾಮ್ಯತೆ

೩.೨.೫ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯಗಳ ಒಟ್ಟು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

೩.೩ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದ ಸಾಹಿತ್ತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು : ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಿವೇಚನೆ

೪.೧ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸ್ವರೂಪ

೪.೨ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪಾತ್ರ ವಿವೇಚನೆ

೪.೩ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

೪.೩.೧. ಪ್ರದರ್ಶನದ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತ

೪.೩.೨ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಿವೇಚನೆ

೪.೩.೨.೧ ಪ್ರಸಂಗ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆ

೪.೩.೨.೨ ಕಾಲ ವೈವಿಧ್ಯ

೪.೩.೨.೩ ಕಟೀಲು ಮೇಳ

೪.೩.೩ ಪ್ರದರ್ಶನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು

೪.೩.೩.೧ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು

೪.೩.೩.೨ ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ

೪.೩.೩.೩ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗ – ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಬಿರ

೪.೩.೩.೪ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ

೪.೪ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು

ಸಮಾರೋಪ

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಪರಾಮರ್ಶನ ಲೇಖನಗಳು

ವೀಡಿಯೋ

ವಕ್ತೃಗಳು

ಚಿತ್ರಕೃಪೆ

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ: ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೂಢಮೂಲವಾದ ಸಾವಿರಾರು ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನವು ಆಂಗಿಕ, ವಾಚಿಕ, ಆಹಾರ್ಯ ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಕೂಡಾ ತನ್ನೊಳಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಲೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಜನಪ್ರಿಯವೂ, ಅಪೂರ್ವವೂ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರಾವಳಿಯ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕಲೆಯಾದ ಯಕ್ಷಗಾನವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ರಂಗಸ್ಥಳ, ಚೌಕಿ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಕುಣಿತ, ವೇಷಭೂಷಣ, ರಂಗಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಅನನ್ಯ ಕಲೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ತಿಕವಾಗಿ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಕಲೆಯಿದು. ಧರ್ಮ ಈ ಕಲೆಯ ಪೋಷಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕರಾವಳಿಯ ಆರಾಧನಾ ಭಾಗವಾಗಿಯೂ ಯಕ್ಷಗಾನವು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಜೀವಾಳ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಏಕೈಕ ಲಿಖಿತ ಯಾ ಮೌಖಿಕ ಪಠ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕತೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ರಾಗ, ತಾಳ ಮತ್ತು ಛಂದೋಬದ್ಧವಾದ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. 'ಪ್ರಸಂಗ' ಎಂಬುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಘಟನೆ, ಸನ್ನಿವೇಶ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪದ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವು, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮೂಲ ಪಠ್ಯ. ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಪ್ರಸಂಗ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು, ಯಕ್ಷಗಾನ ಭಾಗವತರು ಸ್ವತಃ ರಂಗದಲ್ಲೇ ಪ್ರಸಂಗ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದರು. ಭಾಗವತರ ಈ ಆಶುಕವಿತ್ವವು ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಂಗದಲ್ಲೇ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ನಮತಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ತಕ್ಷಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಿ ಹಾಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಅದೆಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಒದಗುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ, ತಾಡವೋಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರತಿಗಳು ಈಗ ಮುದ್ರಣ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಕವಿಗಳು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಪ್ರದರ್ಶನದ ಪಠ್ಯವೇ ಕಥೆಯ ನಡೆಗೆ

ಆಧಾರ. ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆಯಾ ರಸ–ಭಾವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಸಂಗೀತ, ನಾಟ್ಯ, ಶಬ್ದ ಹಾಗೂ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಸಹೃದಯರನ್ನು ತಲುಪುವುದು ಸಾಧ್ಯ.

ಡಾ. ಜಿ. ಎಸ್. ಭಟ್ಟರು ಕೆರೆಮನೆ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆಯವರ ಕುರಿತಾದ ಸಂಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ "ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರಾಣಗಳ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸಂದರ್ಭವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕಥಾನಕವುಳ್ಳ, ಯಕ್ಷಗಾನದ್ದೇ ಆದ ರಾಗ, ತಾಳಗಳ ಛಂದೋರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣೆಗೊಂಡ, ಸುಮಾರಾಗಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಿ ಮುಗಿಸಬಲ್ಲ ರಂಗಗುಣದ ಸಾಧ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕೃತಿ" (ತಾಳಮದ್ದಲೆ, ಪು.ಸಂ.೮) ಎಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಜಾನಪದೀಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಎಂದು ವಸ್ತುವಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ, ದೇವೀದಾಸ, ಮುದ್ದಣ, ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮಭಟ್ಟ, ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಕೀರಿಕ್ಕಾಡು ವಿಷ್ಣು ಮಾಸ್ತರ್, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಅಗರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಾಗವತರು, ಹಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು, ಕಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು, ಹೊಸ್ತೋಟ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತರು, ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಶಾಂತಪ್ಪಯ್ಯ, ಸೀತಾನದಿ ಗಣಪಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ, ರಾಘವ ನಂಬಿಯಾರ್, ಶ್ರೀಧರ ಡಿ.ಎಸ್., ಅನಂತರಾಮ ಬಂಗಾಡಿ, ಗಣೇಶ್ ಕೊಲೆಕಾಡಿ ಮೊದಲಾದ ಹಲವರು ಮೌಲಿಕವಾದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸಂಗ ಪದ್ಯಗಳು ಛಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದು, ಸರಳವಾಗಿ ರಸಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಟ್ಟು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಫಲಿತವೇ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಆಯಬದ್ಧವಾದ ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಡೆ, ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ನೀಡುವುದೇ ಪ್ರದರ್ಶನ. ರಂಗಪಠ್ಯದ ಕಥಾ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರಿದರೆ ಅದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಭಾಗವತಿಕೆ, ಮದ್ದಳೆ, ಚೆಂಡೆ, ಚಕ್ರತಾಳ ಹಾಗೂ ಮುಮ್ಮೇಳ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು, ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಬರೆಯುವಂತಹ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ, ಧರಿಸುವಂತಹ ವೇಷಭೂಷಣ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸುವ ನಾಟ್ಯ, ಅಭಿನಯ, ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಒಂದು ಲೋಕವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಹೃದಯರ ಮುಂದೆ

ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಓದಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ನೋಡಿ ಆಸ್ವಾದಿಸಿದಾಗ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮ ಹೆಚ್ಚಿನದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರದರ್ಶನವು ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಳಗೊಂಡ ಕಥಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಆಯಾ ಪಾತ್ರದ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವು ಕರಾವಳಿ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಪಸರಿಸಿದ್ದು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕವರ್ಗಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಲುಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತಿದೆ. ದೇವಿಯ ಲೀಲಾವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಂತಹ ಬಪ್ಪನಾಡು ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಕಟೀಲು ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಏಕಾದಶೀ ದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವೀ ಲಲಿತೋಪಖ್ಯಾನ, ಕೊಲ್ಲೂರು ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಗಾಯತ್ರೀ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಶ್ರೀ ಭಗವತಿ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಶ್ರೀದೇವಿ ಶಾಕಂಬರಿ, ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಜನಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಟಗಳನ್ನು ತೆರೆದ ಬಯಲುಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವೃತ್ತಿಪರ ಮೇಳಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ದಶಾವತಾರ ಆಟ, ಭಾಗವತರ ಆಟವೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥಾನಕಗಳನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಹಾಗೂ ಭಾಗವತ ಪ್ರಸಂಗಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ವೈಷ್ಣವ ಹಾಗೂ ಶೈವ ಕಥೆಗಳೇ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಪರಂಪರೆಯ ನಡುವೆ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಮೂಲಕ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಶಾಕ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೂ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಶಾಕ್ತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನವೂ, ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಆದ ಪ್ರಮುಖ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುವುದು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ. ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ

ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣದ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆ(ಸಪ್ತಶತಿ) ಕಥೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕವಿಗಳು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಕ್ತಿ ಆರಾಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆಯು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇವೆರಡು ಪುರಾಣಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಪದ್ಯ-ಗದ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಕಾವ್ಯಗಳು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷಕಳೂ, ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಕಳೂ ಆದ ಶಕ್ತಿ ಆರಾಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವಂತಹ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ. ಶಾಕ್ತಪರಂಪರೆಯ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಒಂಬತ್ತು ದಶಕಗಳಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ವರ್ಷದಲ್ಲೇ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುವಂತಹ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಂಗ. ಪ್ರಸ್ತುತ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಬಡಗುತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನಲುವತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಮೇಳಗಳಿವೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ, ಆರು ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತೆಂಕಿನ ಕಟೀಲು ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ಪ್ರಸಾದಿತ ದಶಾವತಾರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿರುಗಾಟದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬೦೦ ಹಾಗೂ ಬಡಗಿನಲ್ಲಿ ಐದು ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದಶಾವತಾರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿ, ಮಂದರ್ತಿ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿರುಗಾಟದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೫೦ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದ ಹರಕೆ ಬಯಲಾಟಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಕೇವಲ ಇವೆರಡೇ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ವೃತ್ತಿಪರ ಹಾಗೂ ಹವ್ಯಾಸಿ ಮೇಳಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಸುಮಾರು ೧,೫೦೦ಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ವೃತ್ತಿಪರ ಮೇಳಗಳಷ್ಟೇ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಹವ್ಯಾಸಿ ಮೇಳಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ಮೇಳಗಳು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಜಾಗತಿಕ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಧಿಕ ಜನರು ನೋಡಿರುವ ಏಕೈಕ ಪ್ರಸಂಗ ಎಂಬ ದಾಖಲೆ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಾಗವತರಾದ ಕಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯಂತೆ, ದಿ। ಹಿರಿಯ ಬಲಿಪರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೪-೫ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ (ತಿರುಗಾಟ ಆರಂಭದ ವರ್ಷ ೧೯೫೨) ೧೦-೧೫

ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ತಿರುಗಾಟದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೨೦-೨೮ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ೧೫೦೦ಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕಟೀಲು ಮೇಳದ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಆಟವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ಅಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುವುದೆಂದೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ/ಭಕ್ತರ ನಂಬಿಕೆ. ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಹರಕೆ ಬಯಲಾಟವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಜನಪ್ರಿಯತೆ, ಆರಾಧನಾ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಲಾವಿದರು, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಸಂಘಟಕರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಹೊಂದಿದೆ.

ಮಾತರ್ಮೇ ಮಧುಕೈಟಭಘ್ನಿ ಮಹಿಷಪ್ರಾಣಾಪಹಾರೋದ್ಯಮೇ
ಹೇಲಾನಿರ್ಮಿತಧೂಮ್ರ ಲೋಚನ ವಧೇ ಹೇ ಚಂಡಮುಂಡಾರ್ದಿನಿ।
ನಿಶ್ಯೇಷೀಕೃತ ರಕ್ತಬೀಜದನುಜೇ ನಿತ್ಯೇ ನಿಶುಂಭಾಪಹೇ
ಶುಂಭಧ್ವಂಸಿನಿ ಸಂಹರಾಶು ದುರಿತಂ ದುರ್ಗೇ ನಮಸ್ತೇಂಬಿಕೇ॥

(ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ಸ್ತೋತ್ರದ ಶ್ಲೋಕ)

ಲೋಕಕಂಟಕರಾಗಿದ್ದ ಹಲವು ರಕ್ಕಸರನ್ನು ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಈ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಅಡಕಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈ ಪುರಾಣ ಕಥಾಭಾಗವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗುವಾಗ ಯಾವ ರೀತಿ ಸರಳಗೊಂಡು, ಜನಾಕರ್ಷಕವಾಗಿ, ಆರಾಧನಾ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ ತಿಟ್ಟುಗಳಾದ ತೆಂಕು ಹಾಗೂ ಬಡಗು ತಿಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಕಾಣುವ ಪ್ರಸಂಗ ಇದಾಗಿದ್ದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗುವ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವು ಅತ್ಯಧಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಾಣುವುದರೊಂದಿಗೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದನ್ನೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಕವಿಗಳು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ತುಳು, ಮಲೆಯಾಳಂ, ಹಿಂದಿ

ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವು ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವೀದಾಸನ ಪ್ರಸಂಗವು ರಂಗಪಠ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗದೆ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಉಳಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವಂತೆ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ, ಅಗರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಾಗವತರ ಹಾಗೂ ಕಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ.

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಆಕರವಾದ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಯಾವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕಥೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕಥೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಒಟ್ಟಂದವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಹ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವು, ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕವಿಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ವಿವಿಧ ಕವಿಗಳ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಆ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ರಂಗಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕವಿಯು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಂತಹ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದ ಕಥೆ ಹಾಗೂ ನಡೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೇ ಅವುಗಳ ಸಾಹಿತ್ತಿಕ ಅಂಶವನ್ನು ಆಯಾ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯದ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಮ್ಯತೆ, ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಕಥೆಯು ವಿಸ್ತರಣೆಗೊಂಡಿರುವ ಕುರಿತು, ಪುರಾಣವು ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳ ವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಅವುಗಳು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ರೀತಿ, ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತ, ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಬಗೆ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು, ಇತರ ಕಲಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

“ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ, ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣ” ಎಂಬ ತತ್ವಾರ್ಥವಿರುವ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಒಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗದ ಕೊಡುಗೆ, ಪುರಾತನವೂ, ವಿಶಿಷ್ಟವೂ, ಜನಪ್ರಿಯವೂ ಆದ ಪ್ರಸಂಗವಾದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕಿರುವ ಆರಾಧನಾ ಮಹತ್ವ, ಜನಪ್ರಿಯತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಜನರ ಭಾವುಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಅಂಶಗಳು, ಪ್ರದರ್ಶನದ ಒಟ್ಟು ಸ್ವರೂಪ, ಪುರಾಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ವೈಭವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಪಠ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಎಂಬ ಎರಡು ನೆಲೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥಾಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಎರಡನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ, ಅವುಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಿದೆ. ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕುರಿತಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತುಳು ಭಾಷೆಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕಥಾವಸ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಒಡಮೂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು ಕೂಡಾ ತುಲನಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಇದಲ್ಲದೇ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕುರಿತಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಹಲವು ಬಯಲಾಟಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವಿವರಣೆಯ ಮೂಲಕ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಒತ್ತು ನೀಡಿ, ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸ್ಥೂಲ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಐದು ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಯಾ ಭಾಗದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

- **ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಬಂಧಿ ಕೃತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಬಿಡಿ ಲೇಖನಗಳು**
- **ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರ ಕುರಿತ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳು**

- **ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಆಕರವಾದ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಗಳು**
- **ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥಗಳು**
- **ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳು**

ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು

- ಯಕ್ಷಗಾನದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳಾದ ಕಲಾವಿದರ ಬದುಕು, ಹಿಮ್ಮೇಳ, ವಾಚಿಕ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳು, ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ಬಿಡಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ನಡೆದಿವೆ. ಸಮಗ್ರ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕೆಲವಷ್ಟೇ ನಡೆದಿವೆ.
- ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಕೃತಿಗಳು ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ನಡೆದಿಲ್ಲ.
- ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಂಗಪಠ್ಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇವೆ.
- ಯಕ್ಷಗಾನದ ಉಳಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದ ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲ.
- ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆ ರಚಿತವಾಗಿರುವ, ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಪುರಾಣವು ಆಕರವಾಗಿ ಒದಗುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಪುರಾಣದ ಕಥೆಗಳು ರಂಗಪಠ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವಾಗ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಸಾಮ್ಯತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಥೆಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕೆಲವು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಕಲಾವಿದರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು, ಜೀವನವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಆ ಆಯಾ ಕಲಾವಿದರ ಮೂಲಕ ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲ.

- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹಲವು ಪ್ರಸಂಗ ಕರ್ತೃಗಳು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗಪಠ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಹಾಗೂ ಇತರ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಾಮ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವು ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ರೀತಿಯ ಕುರಿತು ವಿಸ್ತೃತ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿಲ್ಲ.
- ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಮೂಲ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು, ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಳಸಲ್ಪಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಕೆ ಬಯಲಾಟವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಆರಾಧನಾ ಮೌಲ್ಯ, ಪೌರಾಣಿಕ ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅವಲೋಕಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬರುವಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ವೇಷಗಳೂ ಈ ಒಂದೇ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಪಾತ್ರಗಳು, ವೇಷಭೂಷಣ, ಮುಖವರ್ಣಿಕೆಯ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಯಕ್ಷಗಾನದ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಇತರ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಾಗಿರುವ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ವರ್ಷವೊಂದರಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಕಾಣುವಂತಹ ಪ್ರಸಂಗವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಇರುವ ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ವೇಷಭೂಷಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟು ಅವಲೋಕನವನ್ನು ನಡೆಸಿದಾಗ ವರ್ಷವೊಂದರಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀದೇವೀ

ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಕುರಿತು ವಿಸ್ತೃತ ಅಧ್ಯಯನವು ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ವಿಶೇಷ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಬಿಡಿ ಲೇಖನಗಳು ಹಾಗೂ ಕಲಾವಿದರ ಬದುಕಿನ ಮೂಲಕ ಪಾತ್ರಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಈ ಕಥೆ ಬರುವಂತಹ ಪುರಾಣಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಈ ಕಥಾಗುಚ್ಛವು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಆರಾಧನಾ ಮೌಲ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಪುರಾಣ, ಪ್ರಸಂಗಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮೂರು ಕವಿಗಳ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆಯಾದರೂ, ಇವುಗಳು ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಬೆರೆತು ಹೋಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕಲಾವಿದರ ಸಂದರ್ಶನ, ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುರಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಆಕರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದರ ವಿಸ್ತಾರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಮತ್ತು ಸಮಾರೋಪವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು: ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥನದ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಗೆ ಆಕರವಾದಂತಹ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ, ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಆಕರವಾಗಿ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುವ ವಿಧಾನದ ಕುರಿತು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥಾ ವಿವೇಚನೆ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಪ್ತಶತೀ ಗ್ರಂಥ ಹಾಗೂ ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತರ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಪಾರಾಯಣ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ದೇವಿಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ರಚನೆಗೆ ಮೂಲವಾಯಿತು. ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗ ರಚನೆಗೆ ಮೂಲವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಶತೀ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಕಥೆಗಳು ಇತರ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲೂ, ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವಾಗ ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕೂಡಾ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದ ಕಥೆಯನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತುಳು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಾ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ದೇವಿಯ ಮಹಾತ್ಮೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ದೇವೀ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದು ದೇವಿಯೇ ಪರಮೋಚ್ಛ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುವ ಶಾಕ್ತ್ಯ ಪುರಾಣಗಳು, ಎರಡನೆಯದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಪಾಯಿನಿಯಾಗಿರುವ (ಬೇರ್ಪಡದವಳು) ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ವೈಷ್ಣವ ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದು ಶಿವನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಣಿ ಪಾರ್ವತೀ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುವ ಶೈವ ಪುರಾಣಗಳು. ಈ ಮೂರು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ವರ್ಣಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತ್ರಿಪುರಾ ರಹಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ಯಮಹಾಪುರಾಣಂ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವುಗಳೆಲ್ಲಾ ವೇದವ್ಯಾಸರಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾದರೂ, ಪ್ರತೀ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯಾರಂಭದ ಮುನ್ನ ನಿರೂಪಣಾ ವಿಧಾನವು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆಯ ವಿಸ್ತೃತ ರೂಪವು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ, ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ

ಇದ್ದು ಉಳಿದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪುರಾಣಗಳು ಮೂಲ ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವಂತೆ, ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತುಳು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಆಕರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಗದ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತರ ಶ್ರೀದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆಯು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಆಕರವಾಗಿ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕಥೆಯು ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಥೆಗಿಂತ ಕೊಂಚ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದಂತೆ ಬಂದಿರುವ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತುಳು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕೃತಿಗಳು ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತುಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕೂಡಾ ಕವಿಯ ರಚನಾ ಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲೂ ದೇವಿಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆಕೆಯ ರೂಪ, ಮೈದೋರಿದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ, ತ್ರಿಪುರಾದೇವಿ, ಕೌಶಿಕೆ, ಪಾರ್ವತೀ, ಶಿವದೂತಿ, ಚಾಮುಂಡಾ, ಕಾಳಿಕಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವಾರು ಹೆಸರುಗಳಿದ್ದರೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕವಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಆದಿಮಾಯೆ ಎಂಬ ರೂಪದಿಂದ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವ ದೇವಿಯು ರಾಕ್ಷಸನಿಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಶಿವನ ಪತ್ನಿ ಪಾರ್ವತಿಯಾಗಿ, ಆಕೆಯ ಶರೀರಕೋಶದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ದೇವಿ ರೂಪವು ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಕಳಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಕಂಟಕಪ್ರಾಯಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ತಾಳೆಗರಿಗಳಲ್ಲೂ, ತಾಮ್ರದ ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲೂ ಪೌರಾಣಿಕ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕತೆಯು ದೊರೆಯುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ವಿವೇಚನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಭಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ

ಕಥೆಯು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ಮೂಲ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕಥೆಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಚ್ಯುತಿ ಬಾರದಂತೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ದೇವೀ ಕಥೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಾಗ ಪುರಾಣಗಳು ದೇವಿ ಕಥೆಗೆ ನೀಡಿರುವ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು – ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಜೀವಾಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ತುಳು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗೆಗೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಯಕ್ಷಗಾನವು ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಯಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತುಳು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಕವಿಗಳ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ ಕವಿಗಳ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವು ಇತರ ಕವಿಗಳಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾದ ಕಥಾ ನಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆಯಾ ಕವಿಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವಿದಾಸ ಕವಿಯ ದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿರುವ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತುಳು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ರಂಗಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಕವಿಗಳ ಕಥಾ ರಚನಾ ಶೈಲಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕಥಾ ವಸ್ತುವು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ಕವಿಯ ರಚನಾ ಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ರಚಿತಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು: ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದ ವಸ್ತು ವಿನ್ಯಾಸ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಂಗದ ನಡೆ, ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯ: ತೌಲನಿಕ ವಿವೇಚನೆ,

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದ ಸಾಹಿತ್ತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಎಂದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದ ನಡೆಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಂಗಪಠ್ಯವಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುವ ದಿವಂಗತ ಹಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ, ದಿವಂಗತ ಅಗರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಾಗವತರ ಮತ್ತು ದಿವಂಗತ ಕಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರದರ್ಶನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆಯಾ ಕಥಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂವರೂ ಕವಿಗಳ ಕಥಾ ರಚನೆಯು ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಭಾಗವಾಗಿ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆಯು ರಚಿತವಾಗಿರುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿರುವ ಮೂವರು ಕವಿಗಳ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಛಂದೋಬಂಧಗಳು, ನವರಸಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ಅಲಂಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಭಾಷಾಶೈಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ತಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಈ ಮೊದಲು ತಿಳಿಸಿದ ಮೂರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕವಿಗಳ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕೆಲವೊಂದು ಬಾರಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವಾಗ ಒಬ್ಬರ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯದೊಳಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯಗಳ ಪದ್ಯಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಿರಿಯ ಬಲಿಪ ಭಾಗವತರು ತಮ್ಮ ಅಜ್ಜ ಬಲಿಪರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನದ ನಿರ್ದೇಶಕರೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ಭಾಗವತರು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವರಚಿತ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದುಂಟು. ಇವುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ, ಪ್ರದರ್ಶನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಮೂವರು ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು ಸ್ವರಚನೆಯ ಪದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಜ್ಜ ಹಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಬಲಿಪ ಭಾಗವತರ

ಪದ್ಯಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಪ್ರಯೋಗ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವಾಗ 'ಬಲಿಪ ಶೈಲಿ' ಮತ್ತು 'ಅಗರಿ ಶೈಲಿ' ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥಾರಂಭದಿಂದ ತೊಡಗಿ, ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಥಾಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಈ ಮೂರು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಬೆರೆತು, ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಥೆಗಳು ಹಲವು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಪ್ತಶತೀ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತವು ದೇವಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಾರಣ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಇವುಗಳನ್ನೇ ಮೂಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರಂಗಪ್ರಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇತರ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವ ಇತರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಪುರಾಣಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಪುರಾಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ, ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ನಡೆದಿವೆ, ಹೊಸ ಕಥೆಗಳು ಹೇಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿವೆ, ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೆಲ್ಲಾ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗ ಪದ್ಯಗಳ ಒಟ್ಟು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂದೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಸಂಗವು ಹೇಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ನವರಸಗಳ ಪ್ರಯೋಗ, ಅಲಂಕಾರಗಳು, ಭಾಷಾ ಶೈಲಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಛಂದೋಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಬಳಕೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು: ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಿವೇಚನೆ

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳು, ಪ್ರದರ್ಶನವು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ರೀತಿಯ ಕುರಿತು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸ್ವರೂಪ, ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪಾತ್ರ

ವಿವೇಚನೆ, ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಎಂದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಒಟ್ಟು ಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತಾಗಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪಾತ್ರ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅವುಗಳು ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಅವುಗಳ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ, ವೇಷಭೂಷಣ ಮತ್ತು ಬಳಸುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಂತರ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊರಕ್ಕೋಡು ಹಾಗೂ ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಮೊದಲ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ಆ ಸಂದರ್ಭದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕೊರಕ್ಕೋಡಿನ ಸ್ಥಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ರೀತಿಯ ಕುರಿತಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆರಂಭದ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ತೊಡಗಿ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಉನ್ನತಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಕಲಾವಿದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಕಾಲ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂಬತ್ತು, ಏಳು, ಐದು, ಮೂರು, ಎರಡು, ಒಂದು ದಿನಗಳ ಹಾಗೂ ಕಾಲಮಿತಿ, ಜೋಡಾಟ ನಡೆಯುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಗೆ ಲಭಿಸಿರುವಂತಹ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೇ ಹರಕೆ ಬಯಲಾಟವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಆಡುವಂತಹ ಕಟೀಲು ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ಪ್ರಸಾದಿತ ದಶಾವತಾರ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ರೀತಿ, ಪ್ರದರ್ಶನದ ಕಾಲವಿಂಗಡಣೆ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಂದರ್ಭದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂದೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷ ಪಾತ್ರಗಳಾದ ಅಷ್ಟಭುಜೆ ದೇವಿ, ಮಹಿಷಾಸುರ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕುರಿತು, ಪಾತ್ರ ಕಲ್ಪನೆಗಳು, ವೈಭವದ ಪ್ರದರ್ಶನ, ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಭೂತಾರಾಧನೆಯ ಪ್ರಭಾವವಾಗಿ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ಪಾತ್ರವು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆಯು ಕೂಡಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಉಪರಂಗಸ್ಥಳದಂತೆ ಕಾಣುವ ಉಯ್ಯಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಬಳಸಲಾಗುವ ಇತರ ರಂಗಪರಿಕರಗಳ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಬಜ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಬಿರ ನಡೆದಿದ್ದು, ಇದು ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಮಾಹಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಾವಿದರು ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ನಡೆದಿರುವ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದಂತಹ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ನಿರ್ಣಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಮಧುಕೈಟಭರ ವಧೆ, ಮಹಿಷಾಸುರ ವಧೆ, ಶುಂಭನ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಶುಂಭವಧೆ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಂತರ ಪ್ರತೀ ಕಥಾಭಾಗದ ಕುರಿತು ವಿವರವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದು, ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಚೊಕ್ಕವಾದ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಬಹುದೆಂಬ ಕುರಿತು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ಕಲಾವಿದರ ನಡುವೆ ಸಂವಾದಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟವು. ಕೊನೆಯ ದಿನ ಮೂರೂ ದಿನಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಾರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರದರ್ಶನವು ಕೂಡಾ ನಡೆದಿರುವುದು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಬಿರದ ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲವಾಗಿದ್ದು, ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ತುಳು, ಹಿಂದಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಮಲೆಯಾಳ, ಕೊಂಕಣಿ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳಾಗಿರುವದನ್ನೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬಡಗುತಿಟ್ಟು, ಮೂಡಲಪಾಯ, ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಕುರಿತು ಕೂಡಾ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಕೇವಲ ಒಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವಾಗದೆ, ಆರಾಧನಾ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಒಡಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ. ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಹರಕೆ ಬಯಲಾಟಗಳೇ ಮೂಲ ಕಾರಣ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಕಲಾವಿದರು ಹಾಗೂ ಸೇವಾಕರ್ತರು ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ ಇಂದು ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳಲು ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಒಳಗೊಂಡಿರುವಂತಹ ಆರಾಧನಾ ಮಹತ್ವವನ್ನು, ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತಹ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು, ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿವರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಾರೋಪದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನ ಫಲಿತಗಳು

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗದ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರಸಂಗ. ವರ್ಷವೊಂದರಲ್ಲಿ ೧೫೦೦ಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪಾತ್ರ, ಕಥಾವಿನ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಆರಾಧನಾ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಬೇಡಿಕೆಯು ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ದೊರಕಿದಂತಹ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

- ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವಾಗ, ಸಪ್ತಶತೀ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ಮೊದಲು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತರ ಹಲವು ಪುರಾಣಗಳೂ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಆಕರವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪುರಾಣಗಳು, ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತುಳು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ, ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತ, ಶಿವಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀತ್ರಿಪುರಾರಹಸ್ಯ, ಶ್ರೀಕಾಲಿಕಾಪುರಾಣ, ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತ, ಶ್ರೀ ಲಿಂಗಮಹಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀಸ್ಕಾಂದಮಹಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಸೌರಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ವಾಮನಪುರಾಣ, ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣಂ, ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಮಹಾಪುರಾಣಂ, ನರಸಿಂಹ ಪುರಾಣಮ್, ಶ್ರೀ ವರಾಹಪುರಾಣಂ, ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣ, ಶ್ರೀಮದ್ವಾಯುಪುರಾಣ, ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ಯಮಹಾಪುರಾಣಂ, ನಾರದೀಯ ಮಹಾಪುರಾಣ, ಪದ್ಮಮಹಾಪುರಾಣಂ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆಯು ಬಂದಿದೆ. ಆಯಾ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ.
- ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಾದ ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ, ವಚನ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ (ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ), ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ (ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ), ಕನ್ನಡ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ (ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ), ಪೊಳಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ, ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯ ದಿವ್ಯಕಥೆ, ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಮತ್ತು ತುಳು ಕಾವ್ಯಗಳಾದ ತುಳು ದೇವೀಮಹಾತ್ಮೆ, ದೇವಿನ ದಿವ್ಯ ಕತೆಕುಲು, ತುಳುಭಾಷೆಡ್ ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಈ ಕಥೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲಗಳ ದಟ್ಟವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಖಚಿತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾದುದನ್ನು ಈ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕತೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಶತೀ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತವು ಮೂಲ ಕಥೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದ ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತರ ಶ್ರೀದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆಯು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ರಚನೆಗೆ ಮೂಲಪಠ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವಂತಹ ಆರಂಭದ

ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮತ್ತು ಉದರಶೋಧನೆಯು ಶ್ರೀ ಲಿಂಗಮಹಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಸೌರಪುರಾಣ, ಕೂರ್ಮಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀಮದ್ವಾಯುಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಮಹಾಪುರಾಣ, ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಾದದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಶಿವನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಒಮ್ಮತಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗುತ್ತದೆ, ನಂತರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶವು ಶೈವ-ವೈಷ್ಣವ ಚಿಂತನೆಗಳ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಲ್ಲದೇ, ಯಕ್ಷಗಾನ ವೈಷ್ಣವ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಶ್ರೀ ಲಿಂಗಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನೆಂಬ ಹೆಸರು ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅಧೋಕ್ಷಜನೆಂಬ ಹೆಸರು ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣುವು ಬಾಲಮುಕುಂದನಾಗಿ ಆಲದೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದರಪರಿಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಧೋದ್ವಾರದಿಂದ ಬಂದುದರಿಂದ ಅಧೋಕ್ಷಜ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

- ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆಯ ಆರಂಭ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲೂ ಮಧು ಕೈಟಭರ ವಧೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದ ಮಧು ಕೈಟಭರ ವಧಾ ಪ್ರಸಂಗವು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮಧು ಕೈಟಭರ ಕಥೆ ಬೇರೆ ರೀತಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಮೇಧಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೇಧಿನಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಮೇಧಿನಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಉಲ್ಲೇಖ ಶ್ರೀಮದ್‌ದೇವೀ ಭಾಗವತದಲ್ಲೂ ಇರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಿಯ ಪ್ರಸಂಗ, ಮಾಲಿನಿಯ ತಪಸ್ಸು, ಶಾಪ, ದಿತಿಯ ಮಗಳು ಮಾಲಿನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಾಕೆಯ ಮದುವೆ ವಿಚಾರ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನಿ–ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಿಯ ಮದುವೆ ಪ್ರಸಂಗ ರಂಜನೆಗಾಗಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ ಕಥಾ ಭಾಗವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಂಗ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟಭುಜೆ ಎಂದು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸಪ್ತಶತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಕೈಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ದೇವಿಗೆ ಹದಿನೆಂಟು ಕೈಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ವರಾಹಪುರಾಣಂನಲ್ಲಿ ನೇತ್ರಾಸುರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ವಧಿಸಲು ಅಷ್ಟಭುಜೆ ದುರ್ಗಿಯು ಬರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಿಗೆ ಅಷ್ಟಭುಜದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಮಹಿಷ ವಧೆಗಾಗಿ ದೇವಿಗೆ ವಾಹನವಾಗಿ ಪರ್ವತರಾಜನೇ ಸಿಂಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಉಲ್ಲೇಖ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀತ್ರಿಪುರಾ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸಿಂಹವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ ಎಂದಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಶುಂಭವಧೆಗಾಗಿ ಅವತಾರವೆತ್ತುವ ದೇವಿಯು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅವತಾರವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದ್ದು, ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿರುವ ವೈಷ್ಣವ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದು.
- ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಚಂಡಮುಂಡರ ಪ್ರಸಂಗ ಹಾಗೂ ರಕ್ತಬೀಜನ ಪ್ರಸಂಗ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಬೀಜನನ್ನು ಹಾಗೂ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ದೇವೀ ಭಕ್ತನಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುವ ರೀತಿ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಬೀಜನನ್ನು ರಕ್ತೇಶ್ವರಿಯು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತುಳುನಾಡಿನ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ದೈವದಂತೆ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ಎಂಬ ಪಾತ್ರವೇ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲವಾಗಿದ್ದು ಚಂಡಿಕೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರಕ್ತಬೀಜನನ್ನು ವಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ದೈವಕ್ಕೂ,

ರಕ್ತಬೀಜನನ್ನು ವಧಿಸಿದ ದೇವಿಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹೋಲಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ದೈವಾರಾಧನೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಬೇಕು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕಲಾಪ್ರಕಾರವೊಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಶುಂಭನ ಸೇನಾ ಪ್ರಮುಖರು ದೇವಿಯಿಂದ ಹತರಾದಲ್ಲಿಗೆ, ಶುಂಭನ ಸೈನಿಕರು ಪ್ರತೀ ಬಾರಿಯು ಶುಂಭನಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವ ಹಾಗೂ ರಕ್ತಬೀಜನು ನೀತಿ ಹೇಳುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಥೆ ಹಲವು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮೂಲ ಕಥೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಪ್ತಶತಿ ಹಾಗೂ ದೇವೀಭಾಗವತಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಕೆಲವು ಕಥಾ ಭಾಗಗಳು ಇತರ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾಣಗಳು ಕೂಡಾ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಒದಗಿಸಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

- ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ರಂಗಪಠ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಹಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿರುವ ರಂಭಕರಂಭರ ಕಥೆಯು ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಮಹಿಷಾಸುರನು ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮರಣ ಎಂಬ ವರವನ್ನೂ, ಶುಂಭನಿಶುಂಭರು ಪುರುಷರಾರಿಂದಲೂ ಮರಣಬರಬಾರದೆಂಬ ವರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ ದೇವೀ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಮೊದಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ದೇವೀದಾಸ ಕವಿಯ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಪ್ರಸಂಗ ರಚನೆಗೆ ಆಕರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಪ್ರದರ್ಶನ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ರಚಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ರಂಗಪಠ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸದೆ ಪ್ರಸಂಗ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ದುಷ್ಟರ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯೇ ಅವತಾರವೆತ್ತಿ ಬರುವುದನ್ನು ಸ್ತುತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತೀ ರಾಕ್ಷಸರ ವಧೆಯಾದ ನಂತರ ದೇವಿಯನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುವುದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಇಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವು ಕೇವಲ ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಿರುವುದಲ್ಲದೇ ತಾಳೆಗರಿಗಳಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಈ ಕಥೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.
- ದೇವಿದಾಸ ಕವಿಯ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ರಂಗಪಠ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಇತರ ಪ್ರಸಂಗ ರಚನಕಾರರು ಆಕರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕವಿಗಳು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ತುಳು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಂಗನಡೆಯ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಹಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ರಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ದಿವಂಗತ ಹಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ, ದಿವಂಗತ ಅಗರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಾಗವತರ ಮತ್ತು ದಿವಂಗತ ಕಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯ ಭಿನ್ನತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಈ ಮೂವರ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲದೇ ಇತರರು ರಚಿಸಿದ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗ ಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು ತಮ್ಮ ಅಜ್ಜ ಹಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಪ್ರಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಲಿಪ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಅಗರಿ ಶೈಲಿ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಥಾ ನಡೆಯನ್ನು ಕಥಾರಂಭದಿಂದ ತೊಡಗಿ ಕಥಾಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಎರಡು ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಭಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ಯತೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.
- ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರವರ್ಗಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯು ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭ, ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ, ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆಯಾ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಇತರ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವ, ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸೇರ್ಪಡೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದಾದ ದೇವಿ ಹಾಗೂ ಮಹಿಷಾಸುರನ ಪಾತ್ರಗಳ ಪಾತ್ರಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಆ ಪಾತ್ರಗಳ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ನವರಸಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದು, ಅಲಂಕಾರ, ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ, ಅಗರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಾಗವತರ ಹಾಗೂ ಕಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೊರಕ್ಕೋಡು ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.
- ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರ ಪಾತ್ರವೂ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಈಗಿನವರಗೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಡಂದೇಲು ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಭಟ್ಟ, ಮುಳಿಯಾಲ ಭೀಮ ಭಟ್ಟ ಮುಂತಾದವರು ದೇವಿ ಪಾತ್ರವನ್ನು ದೈವಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸಿದರೆ, ಮಹಿಷಾಸುರನ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪುರೇಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿದಂತಹ ಬಣ್ಣದ ಕುಂಞ, ಚಂಡಮುಂಡರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಮಧೂರು ನಾರಾಯಣ

ಹಾಸ್ಯಗಾರರು, ಮಾಣಂಗಾಯಿ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟರಂತಹ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಕಂಡಿತು ಎಂದು ಸಿಗುವ ದಾಖಲೆಗಳಂತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವು ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ತೊಡಗಿ, ಏಳು, ಐದು, ಮೂರು, ಎರಡು, ಒಂದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಖ್ಯಾನದಂತೆ ನಡೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕಾಲಮಿತಿ ಪ್ರದರ್ಶನವೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಉಲ್ಲೇಖದೊಂದಿಗೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಕಾಲವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಧಾನ ರಂಗಸ್ಥಳದೊಂದಿಗೆ ಉಪರಂಗಸ್ಥಳದಂತೆ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಉಯ್ಯಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುವ ಜಾಗವು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಸಾಮಾನ್ಯ ರಂಗಸ್ಥಳದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಅಂಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಈ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟಂದವನ್ನು ನೀಡಿ, ಸಿದ್ಧ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಜ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಬಿರ ನಡೆದಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಹಲವು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ಈ ಶಿಬಿರದ ಫಲಶ್ರುತಿಯಾಗಿ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅಣಿಕಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿ, ಯಕ್ಷಗಾನೀಯವಾಗಿಸಲಾಯಿತು. ಅದೇ ರೀತಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆಯನ್ನು ಹಸಿರಾಗಿಸುವುದಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ನಾಟಕೀಯ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಧುಕೈಟಭರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕಿರೀಟ ಕಟ್ಟಿಯೂ, ಸುಗ್ರೀವನ ಪಾತ್ರವನನ್ನು ಧರ್ಮರಾಯನ ಕಿರೀಟ ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ ಕೈಗೊಂಡ

ನಿರ್ಣಯಗಳು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

- ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ, ಮಲೆಯಾಳ, ತುಳು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.
- ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಸಿದ್ಧ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರಿ ವೇಷಭೂಷಣ, ಮುಖವರ್ಣಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಆರಾಧನೆಯಾದ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ದೈವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ದೇವಿಯ ಲೀಲಾವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಂತಹ ಬಪ್ಪನಾಡು ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಕಟೀಲು ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಏಕಾದಶೀ ದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವೀ ಲಲಿತೋಪಖ್ಯಾನ, ಕೊಲ್ಲೂರು ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಗಾಯತ್ರೀ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಶ್ರೀ ಭಗವತಿ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಶ್ರೀದೇವಿ ಶಾಕಂಬರಿ, ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಜನಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅಪರೂಪದ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಭಾಗವತರ, ವೇಷಧಾರಿಗಳ ವಿವರಗಳು, ಆಗಿನ ವೇಷಭೂಷಣಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿಯೂ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ವೇಷಗಳೊಂದಿಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳಾಗಿವೆ.
- ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಡೆಯಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಹಾಡ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯವೂ ಒಂದು. ಶಕ್ತಿಯ ಆರಾಧಕರಾದ ಇವರು

ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಾಗ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೇವಿ ಆರಾಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರಕೋಡು ಆರ್ಯ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ದೇವಾಲಯವೂ ಒಂದು. ಮೊದಲ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆದುದು ಇದೇ ಕೊರಕೋಡು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೂ ಶಾಕ್ತೇಯ ಆರಾಧನೆಗೂ ಒಂದು ನಂಟು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಧಾನತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೂ, ಯಕ್ಷಗಾನದ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಗೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

- ಯಾವುದೇ ಕಲಾಪ್ರಕಾರ ಅದು ಕಾಲದೇಶ ಬದ್ಧವೂ ಆಗುತ್ತಾ ಸ್ಥಳೀಯತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜಕ್ರಿಯೆ. ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲೂ ಇದು ಸಂಭವಿಸಿದ್ದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ರಕ್ತಬೀಜನ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ದೇವಿ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ದೈವವೇ ಈ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ದೈವರಾಧನೆಯಂತೆ ವೇಷಭೂಷಣ, ಅಣಿಕಟ್ಟ್, ದರ್ಶನ ಬರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತೇಶ್ವರಿಯನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅದನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಇಂದು ಬಡಗುತಿಟ್ಟು, ಮೂಡಲಪಾಯ, ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಇತ್ಯಾದಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರುವುದು ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನವೇ ಆಗಿದೆ. ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ನಡೆದುದು ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಗುರುತಿಸಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಹಾಗೂ ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಜೊತೆಗಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಟನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾಗಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಾನಸಿಕತೆ, ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಕಲಾಪ್ರಕಾರವೊಂದು ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಖಲೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿ ಜನಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವು ತನ್ನ ರಂಗವಿನ್ಯಾಸ, ಪಾತ್ರನಿರ್ಮಾಣದ

ನೂತನತೆಯಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಲಾ ಪ್ರಬೇಧವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು/ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು:

- ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿನಂತೆಯೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನವು ಬಡಗುತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ತೆಂಕುತಿಟ್ಟಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ಬಡಗುತಿಟ್ಟಿನ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕುರಿತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಆರಾಧನಾ ಮಹತ್ವ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆವರಣದ ಕುರಿತಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಯಕ್ಷಗಾನದ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂಡಲಪಾಯ, ನೃತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಪರಾಮರ್ಶನ ಲೇಖನಗಳು, ಪರಾಮರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ವೀಡಿಯೋಗಳು, ವಕ್ತೃಗಳ ವಿವರ, ಚಿತ್ರಕೃಪೆ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು :

- ಅ.ಗಣಪಯ್ಯ ಅಲ್ಸೆ(ಸಂ), ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿಶ್ವದರ್ಶನ, ಕಲಾಮಯೂರಿ ಬೆಂಗಳೂರು, 1978
- ಅ.ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ವಾಚಸ್ಪತಿ, ದಿ. ಪೊಳಲಿ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ, 1999
- ಅ.ರಾ.ಸೇ.(ಸಂ), ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀದೇವೀಮಹಾತ್ಮೆ, ಕಾಮಧೇನು ಪುಸ್ತಕ ಭವನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2001
- ಅಮ್ಮೆಂಬಳ ಅನಂತಯ್ಯ ನಾವಡ ವಿದ್ವಾನ್, ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯ ದಿವ್ಯ ಕಥೆ ಪದ್ಯ-ಗದ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರ ಸಂಘ ಮಂಗಳೂರು, 1975
- ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಯಕ್ಷಾಂದೋಳ, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮಿತಿ, ಕಲಾಗಂಗೋತ್ರಿ, ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಉಚ್ಚಿಲ, 1995
- ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಯಕ್ಷತರು, ಡಾ.ಪಿ.ದಯಾನಂದ ಪೈ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಿ. ಸತೀಶ್ ಪೈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 2015
- ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯ ಸಿ.(ಡಾ.), ಯಕ್ಷಗಾನ ರಾಮಾಯಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ತ್ಯಾಗರಾಜ ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1990
- ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯ ಸಿ.(ಡಾ.), ಯಕ್ಷದರ್ಶನ- ಸಂದರ್ಶನ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ, ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ತ್ಯಾಗರಾಜನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1986
- ಆರ್ವಿಯಸ್(ಡಾ), ಕರ್ನಾಟಕಾಂಧ್ರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, 1985
- ಆರ್.ಸೇತುಮಾಧವಾಚಾರ್(ಅನು), ಶ್ರೀಮದ್ವಾಯುಮಹಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1945

- ಉಜಿರೆ ಅಶೋಕ ಭಟ್ಟ, ದೇವಕಾನ, ಬೆನಕ ಯಕ್ಷಕಲಾ ವೇದಿಕೆ (ರಿ), ಪೈವಳಿಕೆ ಕಾಸರಗೋಡು, 2021
- ಉಪ್ಪಂಗಳ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್(ಡಾ.), ತೆಂಕನಾಡ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2017
- ಉಪ್ಪಂಗಳ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್(ಡಾ.), ತೆಂಕಣ ಶೈಲಿಯ ಹವ್ಯಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು, ಶ್ರೀರಾಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂಡ್ಯ, 2019
- ಎಚ್.ಬಿ.ಎಲ್.ರಾವ್, ಪೆರ್ಲ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್(ಸಂ), ಯಕ್ಷಸೌರಭ- ತೃತೀಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಸ್ಮರಣ ಗ್ರಂಥ, ಪದವೀಧರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಮಿತಿ, ಮುಂಬಯಿ, 1987
- ಎಚ್.ಬಿ.ಎಲ್.ರಾವ್, ಪೆರ್ಲ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್(ಸಂ), ಯಕ್ಷಪದ್ಮ- ಚತುರ್ಥ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಸ್ಮರಣ ಗ್ರಂಥ, ಪದವೀಧರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಮಿತಿ, ಮುಂಬಯಿ, 1991
- ಎಚ್.ಬಿ.ಎಲ್.ರಾವ್(ಸಂ), ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ವರ್ಣ ನೂಪುರ, ಪದವೀಧರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಮಿತಿ(ರಿ), ಮುಂಬಯಿ, 2000
- ಎಚ್.ಬಿ.ಎಲ್.ರಾವ್, ಮಂ-ದಾ-ರ, ಪದವೀಧರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಮಿತಿ, ಮುಂಬಯಿ, 1986
- ಎಚ್.ಬಿ.ಎಲ್.ರಾವ್(ಸಂ), ಯಕ್ಷಸುಧಾ, ಪದವೀಧರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಮಿತಿ ಮುಂಬಯಿ, 1996
- ಎಚ್.ಸುಜಯೀಂದ್ರ ಹಂದೆ, ಯಕ್ಷ ದೀವಟಿಗೆ, ಅಂಬಾ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, 2023
- ಎಚ್.ಗಂಗಾಧರಶಾಸ್ತ್ರೀ(ಅನು), ಶ್ರೀ ಸೌರಪುರಾಣವು, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1945
- ಎಡತೊರೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರ(ಅನು), ಶ್ರೀ ಲಿಂಗಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1945
- ಎಡತೊರೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಶ್ರೀ ತ್ರಿಪುರಾರಹಸ್ಯ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1946

- ಕಟೀಲು ಮುರಳೀಧರ ಭಟ್, ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಶನೀಶ್ವರ ಮಹಾತ್ಮೆ ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಸಂಪುಟ 1, ಕೊಲೆಕಾಡಿ ಛಂದಃಪದ್ಮ ಯಕ್ಷಟ್ರಸ್ಟ್(ರಿ) ಮೂಲ್ಕಿ, ಮಂಗಳೂರು, 2019
- ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರಧ್ವಾಜ್(ಡಾ.), ಅಂಬುರುಹದಳ- ಯಕ್ಷಗಾನ ಲೇಖನಗಳು, ಕನ್ನಡ ಬಳಗ, ಸ್ಟೇಟ್‌ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಮೈಸೂರ್, ಅವೆನ್ಯೂ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2005
- ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ(ಡಾ), ಯಕ್ಷಗಾನ ಕವಿ–ಕಾವ್ಯ ವಿಹಾರ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರ ಯಕ್ಷ ಗುರುಕುಲಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಹಯಗ್ರೀವನಗರ ಉಡುಪಿ, 2010
- ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ(ಡಾ), ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಯಜ್ಞಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, 2020
- ಕಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತ(ಸಂಗ್ರಾಹಕರು), ಪೆರ್ಲ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಮತ್ತು ಎಚ್.ಬಿ.ಎಲ್. ರಾವ್ ಮುಂಬಯಿ(ಸಂ), ಹಿರಿಯ ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಪದವೀಧರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಮಿತಿ ಮುಂಬಯಿ, 1985
- ಕು.ಶಿ.ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟ(ಸಂ), ಸಮಗ್ರ ಯಕ್ಷಗಾನ- ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗ, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸ್ಮಾರಕ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ ಉಡುಪಿ ಪರವಾಗಿ ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, 1978
- ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟ(ಸಂ), ಸಮಗ್ರ ಯಕ್ಷಗಾನ, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸ್ಮಾರಕ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರದ ಪರವಾಗಿ ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, 1978
- ಕುಬಣೂರು ಶ್ರೀಧರ ರಾವ್, ಯಕ್ಷ ಭೃಂಗ, ಕೀಲಾರು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ(ರಿ), ಸಂಪಾಜೆ, 2016
- ಕುಂಬಳೆ ಸುಂದರ ರಾವ್(ಸಂ), ಯಕ್ಷೋಪಾಸಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2011
- ಕೂರಾಡಿ ಸದಾಶಿವ ಕಲ್ಕೂರ, ಬಿತ್ತಿದಂತೆ ಬೆಳೆ, ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ. ಯಶೋದಾ ಸದಾಶಿವ ಕಲ್ಕೂರ ಹನೆಹಳ್ಳಿ, 2005
- ಕೂರಾಡಿ ಸದಾಶಿವ ಕಲ್ಕೂರ(ಸಂ), ಆಶು ವೈಭವ(ಸಾಮಗ–ಶೇಣಿ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ), ಸಾಮಗ–ಶೇಣಿ ಸನ್ಮಾನ ಸಮಿತಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾರಂಗ(ರಿ) ಉಡುಪಿ, 1989

- ಕೆ.ಎಂ.ರಾಘವ ನಂಬಿಯಾರ್(ನಿರೂಪಣೆ), ಮದ್ದಳೆಯ ಮಾಯಾಲೋಕ ಹಿರಿಯಡಕ ಗೋಪಾಲ ರಾಯರ ನೆನಪುಗಳು, 1997
- ಕೆ.ಎಲ್.ಕುಂಡಂತಾಯ, ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ, ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಉಡುಪಿ, 2020
- ಕೆ.ಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪುರಾಣ ಜ್ಞಾನ ಉಜ್ವಲ ಪ್ರದೀಪ ದಶಾವತಾರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಪರಿಣಿತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಾಂತಿನಗರ ಮಂಗಳೂರು, 2018
- ಕೆ.ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಭಟ್ಟ ಕಟೀಲು, ತುಳುಭಾಷೆಡ್ ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ, ತುಳುಕೂಟ ಉಡುಪಿ, 2011
- ಕೆ.ವಿಷ್ಣು ಶ್ಯಾನುಭೋಗ್(ಸಂ), ಕುತ್ಯಾಳ ಸಂಪದ – ಸಂಪುಟ 2, ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕೂಡ್ಲು ಕಾಸರಗೋಡು, 2020
- ಕೆ.ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯ(ಸಂ), ಗೊಂಬೆಯಾಟವಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬೊಂಬೆಯಾಟ ಸಂಘ(ರಿ) ಕಾಸರಗೋಡು, 1992
- ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ ಟಿ., ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾದರ್ಶನ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2002
- ಕೇಶವ ಉಚ್ಚಿಲ, ಯಕ್ಷಸ್ಪಂದನ, ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ತುಳು ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಬಂಟ್ವಾಳ, 1998
- ಕೇಶವ ಹೆಗಡೆ, ಯಕ್ಷ ಸಿಂಚನ, ಕಲಾ ಸಂಗಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೇದಿಕೆ ಮಂಗಳೂರು, 2011
- ಕೈಂತಜೆ ನರಸಿಂಹ ಭಟ್ಟ ವಿದ್ವಾನ್, ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ (ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ) ಕೈಂತಜೆ ನರಸಿಂಹ ಭಟ್ಟ, ವಿದ್ವಾನ್, ಶ್ರೀ ಕೈಂತಜೆ ಸದಾಶಿವ ಭಟ್ಟರು, ಕುಟುಂಬದವರು, ಬಂಧುಗಳು ಮತ್ತು ಆತ್ಮೀಯರು, 1980
- ಕೊಲ್ಯಾರು ರಾಜು ಶೆಟ್ಟಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಶ್ರೀದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ- ಯಕ್ಷಗಾನ (ಅರ್ಥ ಸಹಿತ), ಚಿತ್ತಾರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮುಂಬೈ, 2016

- ಕೋಟೆಕಾರು ದೇರಣ್ಣ ರೈ, ತೆಂಕಣ ಯಕ್ಷ ಪಥ, ಹರೀಶ್ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2004
- ಗಣರಾಜ ಕುಂಬ್ಳೆ, ರಾಮಕುಂಜ(ಸಂ), ಈಶಾನ- ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ತ್ರೀವೇಷಧಾರಿ ಶ್ರೀ ಕೊಕ್ಕಡ ಈಶ್ವರ ಭಟ್ಟರ 75ರ ಸಂಭ್ರಮ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ, ಉಮ್ಮೇಶ್ ಹೆನ್ನಳ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, 2017
- ಗಣೇಶ ಅಮೀನಗಡ, ಬದುಕು ಬದಲಿಸಿದ ಹಳೆ ಸ್ಕೂಟರ್- ಕರಾವಳಿ ನುಡಿಚಿತ್ರಗಳು, ಕಾಂತಾವರ ಕನ್ನಡ ಸಂಘ(ರಿ), ಕಾಂತಾವರ, 2009
- ಗಣೇಶ್ ಕುಮಾರ್ ಅಮೀನ್ ಸಂಕಮಾರ್(ಡಾ.)(ಸಂ), ಯಕ್ಷ ಶತರವಿ, ರವಿ ಅಲೆವೂರಾಯ ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮಿತಿ, ಅಶೋಕನಗರ, ಮಂಗಳೂರು, 2012.
- ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಗೌಡ ಕೆ.(ಡಾ.)(ಸಂ), ಯಕ್ಷಸಿರಿ, ಡಾ.ಪಿ.ದಯಾನಂದ ಪೈ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಿ. ಸತೀಶ್ ಪೈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 2012.
- ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಗೌಡ ಕೆ.(ಡಾ..) (ಸಂ), ಯಕ್ಷಮುಡಿ, ಡಾ.ಪಿ.ದಯಾನಂದ ಪೈ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಿ. ಸತೀಶ್ ಪೈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 2012
- ಜಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ, ಕನ್ನಡ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ (ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ), ಜಿ.ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್, ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾನ್, 1991
- ಜಿ.ಎಸ್.ಭಟ್ಟ(ಸಂ), ವೈಜಯಂತಿ- ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘ(ರಿ), ಸರಸ್ವತೀಪುರಂ, ಮೈಸೂರು, 1978
- ಜಿ.ಎಸ್.ಭಟ್ಟ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಿಶೀಲನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1995
- ಜಿ.ಎಸ್.ಭಟ್ಟ, ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ- ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ, ಕಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2013
- ಜಿ.ಎಸ್.ಭಟ್ಟ, ಯಕ್ಷಗಂಗೆ, ಮಹಿಮಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2013
- ಜಿ.ಎಸ್.ಭಟ್ಟ(ಡಾ), ಕೆರಮನೆ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆ ಅಧ್ಯಯನ, ನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಕ್ಷರ, ವಿನೋಬಾ ನಗರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, 2004

- ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ(ಡಾ)(ಸಂ), ಸಮಗ್ರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಪುಟ 6, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, 1991
- ಜಿ.ವಿ.ಆನಂದಮೂರ್ತಿ(ಸಂ), ಕರಾವಳಿ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2000
- ಜೆಡ್ಡು ಸದಾಶಿವ ಭಟ್ಟ(ನಿರೂಪಣೆ), ಲಿಂಗಣ್ಣ- ಹೊಸಹಿತ್ತಿಲು ಮಹಾಲಿಂಗ ಭಟ್ಟರ ಅನುಭವ ಕಥನ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಜಾನಪದ ರಂಗಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಉಡುಪಿ, 2011
- ಡಿ.ಕೃಷ್ಣ ಭಂಡಾರಿ ಸೋಂದ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೈಪಿಡಿ, ಬಂಡಾಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಹಯಾನ ಕೆರೆಕೋಣ, ಹೊನ್ನಾವರ, ಉತ್ತರಕನ್ನಡ, 2014
- ದಿನಕರ ಎಸ್. ಪಚ್ಚನಾಡಿ(ಡಾ), ಆಟದ ಲೋಲಮ್ಮಕ್ಕ ಬದುಕಿನ ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳು, ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ಲೋಲಮ್ಮ ಪಚ್ಚನಾಡಿ ಸೇವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮಂಗಳೂರು, 2016
- ದಿಲೀಪ್ ಬೆಳ್ಳಾವೆ ಕೆ.(ಸಂ), ಶ್ರೀದೇವೀಭಾಗವತ ಮಹಾಪುರಾಣ, ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಗಣಪತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಚಾರಿಟೇಬಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2001
- ದ್ವಿವೇದಿ ವಿದ್ವಾನ್ ಕೊರ್ಗಿ ವೇಂಕಟೇಶ್ವರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಅಕ್ಷರ ಯಕ್ಷಗಾನ- ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಪ್ರಜ್ಞಾ ದೀಪ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಟೀಲು, ಮಂಗಳೂರು, 2007
- ದುಗ್ಗಪ್ಪ ಯು. ಮಲ್ಪೆ, ಉಡುಪಿ ಯಕ್ಷ ಪರಂಪರೆ, ಯಕ್ಷ ಜ್ಯೋತಿ, ಮಲ್ಪೆ, 2013
- ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರಂ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ(ಅನು), ನಾರದೀಯ ಮಹಾಪುರಾಣ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1946
- ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆ(ಡಾ), ಪುಂಡೂರು ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚಿತ್ತಾಯ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ ಕಾಂತಾವರ (ರಿ), 2016
- ಡಿ.ಕೆ.ರಾಜೇಂದ್ರ(ಡಾ)(ಸಂ), ಯಕ್ಷಲೋಕ, ಹೇರಂಬ ಆರ್. ಭಟ್ಟ ಮೈಸೂರು, 2012
- ನಾ.ಕಾರಂತ ಪೆರಾಜೆ(ನಿರೂಪಣೆ), ಹಾಸ್ಯಗಾರನ ಅಂತರಂಗ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಪಂಚ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪುತ್ತೂರು, 2012
- ನಾ.ಕಾರಂತ ಪೆರಾಜೆ(ಸಂ), ಅಡ್ಕ ವಚೋಹಾಸ, ಯಕ್ಷತೂಣೀರ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ(ರಿ), ಕೋಟೂರು, ಮುಳಿಯಾರು, ಕಾಸರಗೋಡು, 2016

- ನಾ.ಕಾರಂತ ಪೆರಾಜೆ(ಸಂ), ಪದಯಾನ, ಪದಯಾನ ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮಿತಿ, ಪುತ್ತೂರು, 2016
- ನಾ.ಕಾರಂತ ಪೆರಾಜೆ, ಗೋಪಾಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ(ಸಂ), ಅಂತಿಕ, ಯಕ್ಷಸೌರಭ ಪುತ್ತೂರು, 2005
- ನಾ.ಕಾರಂತ ಪೆರಾಜೆ, ಸುಮನಸ, ಡಾ. ಕೀಲಾರು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಸಂಪಾಜೆ ಸುಳ್ಯ, 2017
- ನಾಗೇಶ ರಂಗೋ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಶ್ರೀಮದ್ ದೇವೀಭಾಗವತ, ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಧಾರವಾಡ, 2004
- ನಾ.ದಾಮೋದರ ಶೆಟ್ಟಿ(ಡಾ), ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ ಪುತ್ತೂರು, 1999
- ನಾಗವೇಣಿ ಮಂಚಿ(ಡಾ.), ಯಕ್ಷಸ್ತ್ರೀ, ಡಾ.ಪಿ.ದಯಾನಂದ ಪೈ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಿ.ಸತೀಶ್ ಪೈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 2012
- ನಾಗವೇಣಿ ಮಂಚಿ(ಡಾ.), ಬಲಿಪ ಗಾನಯಾನ, ಡಾ.ಪಿ.ದಯಾನಂದ ಪೈ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಿ. ಸತೀಶ್ ಪೈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 2015
- ನಾ.ವಾ.ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್ಯರು(ಅನು), ನರಸಿಂಹ ಪುರಾಣಮ್, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1949
- ನಾರಾಯಣ ಆಚಾರ್ಯ ಎ.(ಸಂ), ಯಕ್ಷವಿಂಶತಿ, ಭಂಡಾರ್‌ಕಾರ್ಸ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸಯನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಕುಂದಾಪುರ, 1995
- ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಯನ್.(ಡಾ.), ಯಕ್ಷಗಾನ ಛಂದೋಂಬುಧಿ, ಯಕ್ಷಕಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಎಳತ್ತೂರು, ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ, 2005
- ನಿತ್ಯಾನಂದ ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿ(ಡಾ.)(ಸಂ), ಅಳಿಕೆ– ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮೇರು ಕಲಾವಿದ ಅಳಿಕೆ ರಾಮಯ್ಯ ರೈ ಸ್ಮೃತಿ–ಕೃತಿ, ದೆಹಲಿ ಮಿತ್ರ, ನವದೆಹಲಿ, 2012
- ನಿಟ್ಟೆ ಭಾಸ್ಕರ ಶೆಟ್ಟಿ(ಸಂ), ಯಕ್ಷ ಕಲಾಕುಸುಮ, ಕಲ್ಲಾಡಿ ಕೊರಗ ಶೆಟ್ಟಿ ಯಕ್ಷ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ(ರಿ.), ಇರಾ, ಬಂಟವಾಳ, 2003
- ನಿರ್ಮಲಾ ಇನಾಂದಾರ್, ಪಿ.ವಿ.ಹಾಸ್ಯಗಾರ್, ಡಾ.ಕೆ.ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಐಬಿಎಚ್ ಪ್ರಕಾಶನ, 1975

- ಪಳನೀರು ವಾಸುದೇವ ಭಟ್ಟ, ದೇವಿನ ದಿವ್ಯ ಕತೆಕುಲು, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಂಗಳೂರು, 2004
- ಪಾದೆಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ(ಡಾ.)(ಸಂ), ಯಕ್ಷಭೀಮನ ನೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು– ಪುತ್ತೂರು(ಮಾಣಂಗಾಯಿ) ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ ಸಂಸ್ಮರಣ ಗ್ರಂಥ, ಡಾ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಪಂಜ, ಸುಳ್ಯ, 2004
- ಪಾದೆಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ(ಡಾ.)(ಸಂ), ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಸಂಪುಟ 2, ಡಾ.ಪಿ.ದಯಾನಂದ ಪೈ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಿ. ಸತೀಶ್ ಪೈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 2016
- ಪಾದೆಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ(ಡಾ.), ಯಕ್ಷಗಾನಾಧ್ಯಯನ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಉಡುಪಿ, 2016
- ಪಾದೆಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ(ಡಾ)(ಸಂ), ಮಹಾಜನಪದ, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋಂವಿದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ ಎಂ.ಜಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು ಉಡುಪಿ, 2014
- ಪಾದೆಕಲ್ಲು ನರಸಿಂಹ ಭಟ್ಟ(ಸಂ), ರಂಗವೈಖರಿ–ಶ್ರೀ ಮಾಂಬಾಡಿ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥ, ಶ್ರೀ ಮಾಂಬಾಡಿ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರ ಸನ್ಮಾನ ಸಮಿತಿ, ಮಿತ್ತನಡ್ಕ, ಕರೋಪಾಡಿ, 1981
- ಪಾದೆಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ(ಡಾ), ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾತಪಸ್ವಿ ಮಾಂಬಾಡಿ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಕಾಂತಾವರ(ರಿ), 2016
- ಪಾಟಣಕರ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಭಟ್ಟ, ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್(ಅನು), ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1946
- ಪೆರಡಾಲ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ವಿದ್ವಾನ್(ಸಂ), ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಯ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ(ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ), ಗೀತಾ ಪ್ರಕಾಶನ ಕಾಸರಗೋಡು
- ಪಂಡಿತ್ ವೆಂಕಟರಾವ್(ಅನು), ಶ್ರೀ ಕಾಲಿಕಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1944
- ಪೃಥ್ವೀರಾಜ ಕವತ್ತಾರು(ಸಂ), ಮರ್ಯಾದಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾರಂಗ, ಉಡುಪಿ, 2017

- ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿ ಎಂ., ಜಾಗರ, ಸುಮನಸಾ ವಿಚಾರ ವೇದಿಕೆ, ಚೊಕ್ಕಾಡಿ, 1984
- ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿ ಎಂ., ಕೇದಗೆ, ಚಿತ್ರಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು, 1986
- ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿ ಎಂ., ಮಾರುಮಾಲೆ, ನ್ಯೂಸ್ಟಾರ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 1990
- ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿ ಎಂ.(ಡಾ.), ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಡಾ.ಪಿ.ದಯಾನಂದ ಪೈ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಿ. ಸತೀಶ್ ಪೈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 2015
- ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿ ಎಂ.(ಡಾ), ಕೃಷ್ಣಸಂಧಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಎಮ್‌ಜಿಎಮ್ ಕಾಲೇಜು, ಉಡುಪಿ, 1999
- ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿ ಎಂ(ಡಾ), ಮುಡಿ– ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿಮರ್ಶಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಜಾನಪದ ರಂಗಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಎಂ.ಜಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು ಉಡುಪಿ, 2006
- ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ ಎಂ(ಡಾ), ವಾಗರ್ಥ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ ಪುತ್ತೂರು, 1998
- ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ ಎಂ.(ಡಾ), ಹಿರಣ್ಯ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ, ದಿವಾಣ ಸಂಪದ, ದಿವಾಣ ಭೀಮ ಭಟ್ಟ ಜನ್ಮ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ ಶಕ್ತಿನಗರ ಮಂಗಳೂರು, 2015
- ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲ(ಡಾ.), ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಲೋಕನ (ಯಕ್ಷ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಠ್ಯ ಮತ್ತು ಆಕರ ಗ್ರಂಥ), ರಾಜ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2010
- ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲ(ಡಾ.)(ಸಂ.), ಬಣ್ಣ– ಬಣ್ಣದ ಮಾಲಿಂಗರ ಸನ್ಮಾನ ಸ್ಮರಣಿಕೆ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ದಾಮ್ಲೆ, ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು ಹಿತರಕ್ಷಣಾ ವೇದಿಕೆ, ಸುಳ್ಯ, 1988
- ಪ್ರಾ।ಸೀತಾರಾಮ್ ಆರ್. ಶೆಟ್ಟಿ(ಸಂ), ನಾದಲೋಲ, ಅಜೆಕಾರು ಕಲಾಭಿಮಾನಿ ಬಳಗ ಪ್ರಕಾಶನ ಮುಂಬಯಿ, 2009
- ಪ್ರೊ.ಸಿ.ಉಪೇಂದ್ರ ಸೋಮಯಾಜಿ(ಸಂ), ಸಿರಿಸಂಪದ, ಸುಮುಖ ಪ್ರಕಾಶನ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2011
- ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತ, ಐದು ದಿನದ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಕಜೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್ ಕಜೆ ಮನೆ ವೇಣೂರು, 2010
- ಬಾ. ಸಾಮಗ ಮಲ್ಪೆ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮೇಳ, ತುಳುನಾಡ್ ಪ್ರಗತಿ ಪ್ರಕಾಶನಾಲಯ, ಮಲ್ಪೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, 1980

- ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ(ಡಾ)(ಸಂ), ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಸಂಪುಟ, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 1996
- ಬಿ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿ(ಡಾ)(ಸಂ), ಜಿ. ಎಸ್. ಭಟ್ಟ(ಲೇ), ಯಕ್ಷಗಾನ–ಬಯಲಾಟ, ಕಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, 2013
- ಬಿ.ಚನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ, ಪಂಡಿತ(ಅನು), ಭವಿಷ್ಯಮಹಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1946
- ಬೆಟ್ಟದಪುರದ ಸುಬ್ರಾಯರ ಮಗ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ(ಅನು), ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಮಹಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1948
- ಬೇಲದಕೆರೆ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿ(ಅನು), ಪದ್ಮಮಹಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1944
- ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ(ಸಂ.), ಯಕ್ಷ ಬಂಟರು, ಬಂಟರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ, ಜೆಪ್ಪು, ಮಂಗಳೂರು, 2002
- ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ(ಸಂ.), ಯಕ್ಷರ ಚೆನ್ನ– ಸಿದ್ಧಕಟ್ಟೆ ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂಪುಟ, ಅಜೆಕಾರು ಕಲಾಭಿಮಾನಿ ಬಳಗ(ರಿ), ಮುಂಬಯಿ, 2014
- ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ(ಸಂ.), ಪುಳಿಂಚ– ಪುಳಿಂಚ ರಾಮಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ ಸ್ಮೃತಿ–ಕೃತಿ, ಪುಳಿಂಚ ಸೇವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ(ರಿ.), ಮಂಗಳೂರು, 2016
- ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ(ಸಂ), ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಬಂಟರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ ಬಂಟರ ಸಂಘ(ರಿ), ಜಪ್ಪು ಮಂಗಳೂರು, 2002
- ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ(ಸಂ), ಯಕ್ಷಪುರುಷೋತ್ತಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸವ್ಯಸಾಚಿ ಬೊಟ್ಟಿಕೆರೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಪೂಂಜ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂಪುಟ, ಅಜೆಕಾರು ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಅಜೆಕಾರು ಕಲಾಭಿಮನಿ ಬಳಗ ಮುಂಬಯಿ, 2022
- ಮನೋಹರ ಎಸ್. ಕುಂದರ್, ಬಡಾ ಎರ್ಮಾಳು, ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಕಾಲೀನ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಶೀನ–ಮೀನ ಪ್ರಕಾಶನ, 1998
- ಮನೋಹರ ಎಸ್. ಕುಂದರ್, ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗವೈಭವ, ಶೀನ ಮೀನ ಪ್ರಕಾಶನ ಬಡಾ ಎರ್ಮಾಳು ಉಡುಪಿ, 2013

- ಮ.ರ.ವರದಾಚಾರ್ಯ, ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್(ಅನು), ಶ್ರೀ ವರಾಹಮಹಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1946
- ಮಾಧವ ಪೆರಾಜೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಳೆ: ನವ್ಯೋತ್ತರ ಸಂಕಥನ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ, 2000
- ಮುಳಿಯ ಮಹಾಬಲ ಭಟ್ಟ(ಸಂ.), ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಕರಂದ- ಪೊಳಲಿ ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸಂಸ್ಮರಣ ಗ್ರಂಥ, ಪೊಳಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸ್ಮಾರಕ ಸಮಿತಿ, ಮಂಗಳೂರು, 1980
- ಮುಳಿಯ ಮಹಾಬಲ ಭಟ್ಟ(ಸಂ.), ಸ್ವರ್ಣಕಮಲ- ಅರ್ಕುಳ ಸುಬ್ರಾಯ ಆಚಾರ್ಯ ಸಂಸ್ಮರಣ ಗ್ರಂಥ, ಅರ್ಕುಳ ಸುಬ್ರಾಯ ಆಚಾರ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಸಮಿತಿ, ಮಂಗಳೂರು, 1988
- ಮುಳಿಯ ಮಹಾಬಲ ಭಟ್ಟ, ಬಣ್ಣದ ವೇಷ ಮತ್ತು ಇತರ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ಮುಳಿಯ ಮಹಾಬಲ ಭಟ್ಟ, ಕರಂಗಲಪಾಡಿ, ಮಂಗಳೂರು, 1998
- ಮುಳಿಯ ಶಂಕರ ಭಟ್ಟ(ಸಂ.), ಯಕ್ಷ ಶಾಂತಲಾ- ಪಾತಾಳ (ಶ್ರೀ ಪಾತಾಳ ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ಭಟ್ಟರ ಅಭಿನಂದನ ಕೃತಿ, ಶ್ರೀ ಪಾತಾಳ ಅಭಿನಂದನ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಪುತ್ತೂರು, 2005
- ಮೋಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀ(ಅನು), ಶ್ರೀ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1944
- ಮೋಹನ ಕುಂಟಾರ್(ಡಾ.), ಯಕ್ಷಗಾನ ವಾಚಿಕಾಧ್ಯಯನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, 2000
- ಮೋಹನ ಕುಂಟಾರ್(ಡಾ.), ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಹಾರ್ಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ, 2014
- ಮೋಹನ ಕುಂಟಾರ್(ಡಾ.), ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ, ಯಾಜಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ಬಳ್ಳಾರಿ, 2013
- ಯಜ್ಞೇಶ್ವರ ಶಾಸ್ತ್ರೀ(ಅನು), ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ ಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1953

- ರವಿ ಮಾಡೋಡಿ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಯಕ್ಷಚೇತನಗಳು, ಮಡಿಲು ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, 2021
- ರವಿಶಂಕರ ವಳಕ್ಕುಂಜ, ಯಕ್ಷಪಾತ್ರದೀಪಿಕಾ, ಡಾ.ಕೀಲಾರು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಸಂಪಾಜೆ, 2015
- ರಾಘವ ನಂಬಿಯಾರ, ವಿಲೋಕನ, ಇಳಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1998
- ರಾಘವ ನಂಬಿಯಾರ್(ಡಾ.), ಹಿಮ್ಮೇಳ- ಕರಾವಳಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಹಿಮ್ಮೇಳ: ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ, ವತ್ಸಲಾ ರಾಘವನ್, ಪಂಚಮೂಲ, ಉಡುಪಿ, 2007
- ರಾಮಚಂದ್ರ ಉಚ್ಚಿಲ್, ಯಕ್ಷಗಾನ- ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ, ಕಲಾಗಂಗೋತ್ರಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಉಚ್ಚಿಲ ಮಂಗಳೂರು, 1993
- ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ರಾಮೇಶ್ವರ ವದಾನಿ(ಸಂ), ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾರತ ದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ, 1980
- ವಾಜಪೇಯಂ ಶ್ರೀರಂಗಾಚಾರ್ (ಅನು), ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ಯಮಹಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1946
- ವಿಷ್ಣುಶರ್ಮ ಪಣಕಜೆ, ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಂ, ಶ್ರೀಯಕ್ಷದೇವ ಮಿತ್ರ ಕಲಾ ಮಂಡಳಿ(ರಿ) ಬೆಳುವಾಯಿ, 2018
- ವಿ|ಕೈ. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರಾಚಾರ್ಯ, ಶ್ರೀಶುಚಿಷತ್ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾವಿಲಾಸ, ತತ್ತ್ವಸಂಶೋಧನ ಸಂಸತ್ ಉಡುಪಿ, 2015
- ವೇ.ಮೂ. ಶ್ರೀ ಹರಿನಾರಾಯಣದಾಸ ಆಸ್ರಣ್ಣ ಮತ್ತು ಇತರರು(ಸಂ), ಕಟೀಲು ಶ್ರೀದುರ್ಗಾ ದರ್ಶನ ದುರ್ಗಾ-ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಾದ್ಯಂತ ನೋಟ, ಬ್ರಹ್ಮಕಲಶೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟೀಲು, 2020
- ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಂಚಿತ್ತಾಯ(ಸಂ), ತುಳು ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ- ಪ್ರಾಚೀನ ಗದ್ಯ ಕಾವ್ಯೊ, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ ಉಡುಪಿ, 1991
- ವೆಂಕಟರಮಣಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಮಹಾಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1944

- ಸತೀಶ ಜಿ. ನಾಯ್ಕ, ಯಕ್ಷರಂಗ ದರ್ಶನ– ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶನ ಲೇಖನಗಳು, ಗೀತಾಂಜಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, 2016
- ಸದಾನಂದ ಹೆಗಡೆ ಹರಕಿ, ದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ, ರವಿಶ್ರೀ ಆರ್ಟ್ ಪ್ರಮೋಶನ್ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಕುಳಾಯಿ, 2014
- ಸ್ವಾಮಿ ಹರ್ಷಾನಂದ, ಶ್ರೀದುರ್ಗಾಸಪ್ತಶತೀ, ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮ, ಮೈಸೂರು, 1958
- ಸೂರಿಕುಮೇರು ಕೆ. ಗೋವಿಂದ ಭಟ್ ಅವರ ಎಪ್ಪತ್ತು ತಿರುಗಾಟಗಳು, ಸಂತ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂಗಳೂರು, 2021
- ಸಂಕೀಘಟ್ಟಂ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ, ಶ್ರೀ ವಾಮನಪುರಾಣಂ, ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, 1946
- ಶರತ್‌ಕುಮಾರ್ ಕದ್ರಿ(ಸಂ), ಯಕ್ಷಕದಳಿ, ಹವ್ಯಾಸಿ ಬಳಗ ಕದ್ರಿ, ಮಂಗಳೂರು, 2006
- ಶಾ.ಮಂ. ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಮತ್ತು ಡಾ. ಕೆ. ಎಂ. ರಾಘವ ನಂಬಿಯಾರ್(ಸಂ), ಕರಾವಳಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಹೇಮಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2012
- ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ, ಹರ್ಷ ಪ್ರಕಟಣಾಲಯ, ಪುತ್ತೂರು, 1963
- ಶೇಣಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ನಾನು, ವಿ.ಬಿ.ಮೊಳೆಯಾರ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಸಂತ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜು, 1981
- ಶ್ರೀಪತಿ ಕಲ್ಲೂರಾಯ(ಪ್ರೊ)(ಸಂ), ಯಕ್ಷಹಾಸ್ಯ, ಡಾ. ಪಿ. ದಯಾನಂದ ಪೈ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಿ. ಸತೀಶ್ ಪೈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 2021
- ಶ್ರೀ ಸೇರಾಜೆ ಸೀತಾರಾಮ ಭಟ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಿ.ವಿ. ಪರಮೇಶ(ಸಂ), ರಾಘವಾಯಣ– ಬಹುಮುಖಿ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಪಣಂಬೂರು ಶ್ರೀ ರಾಘವರಾವ್ ಸಂಸ್ಮರಣಾ ಗ್ರಂಥ, ಬಹುಮುಖಿ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಪಣಂಬೂರು ಶ್ರೀ ರಾಘವರಾವ್ ಸಂಸ್ಮರಣಾ ಯೋಜನೆ, ಕುಳಾಯಿ ಮಂಗಳೂರು, 2016
- ಶ್ರೀಧರ ಉಪ್ಪೂರ(ಡಾ)(ಸಂ), ಶತಸ್ಮೃತಿ, ಮಾರ್ವಿ ನಾರ್ಣಪ್ಪ ಉಪ್ಪೂರ ಜನ್ಮಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾಕೇಂದ್ರ ಹಂಗಾರಕಟ್ಟೆ, ಉಡುಪಿ, 2019

- ಶ್ರೀಹರಿ, ನೆ.ವೆಂ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು, ಟಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ್, ಕೆ.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ (ಸಂ), ಶ್ರೀಮಾರ್ಕಂಡೇಯಪುರಾಣ ಸಂಪುಟ 3, ಭಾರತ ದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, 2014
- ಹಿರಣ್ಯ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ(ಸಂ), ರಸಿಕರತ್ನ- ದಿ।ವಿಟ್ಲ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಜೋಷಿ ಸಂಸ್ಮರಣ ಗ್ರಂಥ, ರಸಿಕರತ್ನ ವಿಟ್ಲ ಜೋಷಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ(ರಿ) ಪರ್ಕಳ, 2013
- ಯಕ್ಷಗಾನ- ಎಂಟು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಧಾರವಾಡ, 1985
- Hegde G.S.(Dr.), Yakshagana and it's Sanskrit Sources, Parimal Publications, Shakthi Nagar, Delhi, 1997
- K.S. Haridas Bhat, N. Thirumaleshwara Bhat(editors), Oddolaga-Introduction to Yakshagana, National festival of Yakshagana, 1982
- Shivarama Karanth K.(Dr.), Yakshagana, The Institute of Kannada Studies, University of Mysore, 1975

ಪರಾಮರ್ಶನ ಲೇಖನಗಳು :

- ಎಂ.ಶಾಂತಾರಾಮ ಕುಡ್ವ ಮೂಡಬಿದಿರೆ, ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಬೊಬ್ಬಿರಿವ ಮಹಿಷಾಸುರ (ಉದಯವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನ)
- ಎಂ.ಶಾಂತಾರಾಮ ಕುಡ್ವ ಮೂಡಬಿದಿರೆ, ಮಾಲಿನಿಯನ್ನು ಹೀಗೂ ಕುಣಿಸಬಹುದು (ಉದಯವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನ ಮಾರ್ಚ್ ೦೨, ೨೦೧೮)
- ಎಂ.ಶಾಂತಾರಾಮ ಕುಡ್ವ ಮೂಡಬಿರೆ, ಶ್ರೀದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನಿ
- ಎಂ.ಶಾಂತಾರಾಮ ಕುಡ್ವ ಮೂಡಬಿದಿರೆ, ಯಕ್ಷರಂಗದ ಕೃಷ್ಣ, ಯಕ್ಷಗಾನ ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ ದಿ. ಪಡ್ರೆ ಚಂದು (ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೧೯ರ ಯಕ್ಷ ದೀಪ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನ)
- ಎಂ.ಶಾಂತಾರಾಮ ಕುಡ್ವ ಮೂಡಬಿದಿರೆ, ಮಹಿಷಾಸುರ ಖ್ಯಾತಿಯ ಗೇರುಕಟ್ಟೆ ಗಂಗಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ

- ಎಂ. ಶಾಂತಾರಾಮ ಕುಡ್ವ ಮೂಡಬಿದಿರೆ, ಶ್ರೀದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ
- ಕೆ.ಎಲ್.ಕುಂಡಂತಾಯ, ಶ್ರೀದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (ಉದಯವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನ ೧೯.೦೯,೨೦೧೧)
- ಕೆ.ಎಲ್.ಕುಂಡಂತಾಯ, ಶ್ರೀದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ಅಧ್ಯಯನ–ಪ್ರಯೋಗ (ಉದಯವಾಣಿ ಲಲಿತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನ)
- ಡಾ. ಸಾಯಿಗೀತ, ಪಾರಾಯಣ ಕೃತಿ : ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ದೇವೀಮಹಾತ್ಮ್ಯೆ– ಪಾಠಾಂತರಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
- ಪು.ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಟ್ಟ, ಕಟೀಲು ಮತ್ತು ಪು.ಗುರುಪ್ರಸಾದ ಕಟೀಲು, ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು
- ಪ್ರಶಾಂತ ಮಲ್ಯಾಡಿ ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಯಕ್ಷಗಾನ ವೇಷಭೂಷಣಗಳ ಒಂದಿಷ್ಟು ವಿವರಗಳು
- ಸುರೇಂದ್ರ ಪಣಿಯೂರು, ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುವ ಶ್ರೀದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ (ಉದಯವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನ ಮೇ ೧೭, ೨೦೧೯)
- ಸುರೇಂದ್ರ ಪಣಿಯೂರು, ಬಡಗುತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರಯೋಗ

ವೀಡಿಯೋ :

- ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಸಿದ ಬಜ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಶಿಬಿರದ ವೀಡಿಯೋ ಮತ್ತು ಆಡಿಯೋ
- Amin Deepak Youtube Channel – Devi mahatma at kaikamba
- ARJUN SOUNDS Youtube Channel- ಕೊರಕ್ಕೋಡು ಶ್ರೀ ಆರ್ಯಕಾತ್ಯಾಯಿನೀ ದೇವಸ್ಥಾನ, KORKKOD TEMPLE, ARJUNSOUNDS
- Book Brahma Youtube Channel - ದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ ಯಕ್ಷಬೊಂಬೆಯಾಟ

- Diwanagraphy Youtube Channel - ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಭಾಗ 1, ಭಾಗ 2 ಭಾಗ 3, ಹನುಮಗಿರಿ ಮೇಳ
- Madhusudana Alewooraya Youtube Channel - 1991ರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣಶ್ರೀದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆ ಶ್ರೀಕಟೀಲು ಒಂದನೇ ತಂಡದವರಿಂದ
- Madhusudana Alewooraya Youtube Channel - ಪ್ರಸಾದ ಬಲಿಪರ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಪೆರ್ಮುದೆ ವಿಷ್ಣು, ರೆಂಜಾಳ ಮಧು
- Namma Kudla News 24x7 Youtube Channel - ದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಟೀಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನವಿಲ್ಲ ಯಾಕೆ ಗೊತ್ತಾ..!?
- Namma Kudla Digital Youtube Channel ಯಕ್ಷಾರಾಧನೆ, ಶ್ರೀ ದೇವಿ ಖ್ಯಾತಿಯ ಕುಂದಾಪುರ ಕುಷ್ಠ ಇವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತು ಕತೆ

ವಕ್ತೃಗಳು

- **ಉಪ್ಪಂಗಳ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ (ಡಾ)**, ನಿವೃತ್ತ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಕೇರಳ, ಚಿನ್ಮಯ ಮಿಶನ್ ಕಾಲೋನಿ, ಅಂಚೆ–ವಿದ್ಯಾನಗರ, ಕಾಸರಗೋಡು, 671123
- **ಕಡಬ ಸಾಂತಪ್ಪ (ದಿ)**, ಭಾರತ ಸೇವಾಶ್ರಮ ಕನ್ಯಾನ, ಅಂಚೆ–ಕನ್ಯಾನ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾ. 574279
- **ಕೆ. ಎಲ್. ಕುಂಡಂತಾಯ**, ಕುಂಜೂರು, ಅದಮಾರು, ಉಡುಪಿ, 574119
- **ಕೆ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಭಟ್ ಸುಣ್ಣಂಬಳ**, ಸ್ವರ್ಣಭ್ರಮರ, ಮತಾವು, ಅಂಚೆ–ಪಡ್ನೂರು, ಪುತ್ತೂರು ತಾ. 574220
- **ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ**, ಗೋಕುಲಂ ಮನೆ, ಅಮ್ಮೆಕ್ಕಳ, ಪೆರ್ಲ, ಕಾಸರಗೋಡು 671552
- **ಚಿನ್ಮಯ ಭಟ್ ಕಲ್ಲಡ್ಕ**, ಚೈತನ್ಯ, ಕಾಪಿಕಾಡು, ಬೊಂಡಾಲ, ಅಂಚೆ–ಕಲ್ಲಡ್ಕ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾ. 574222

- **ಚೈತನ್ಯಕೃಷ್ಣ ಪದ್ಯಾಣ**, ಪದ್ಯಾಣ ಮನೆ, ಅಂಚೆ–ಕರೋಪಾಡಿ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾ. 574279
- **ದಿವಾಣ ದುರ್ಗಾಪ್ರಸಾದ್ ಭಟ್, ಕಟೀಲು**. ಆರಭಿ, ಕಟೀಲು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳಿ, ಅಂಚೆ–ನಡುಗೋಡು, ಮಂಗಳೂರು ತಾ., 574150
- **ದೀವಿತ್ ಎಸ್.ಕೆ. ಪೆರಾಡಿ**, ಅಂಬುರುಹ, ಬೊಟ್ಟಿಕೆರೆ, ಅಸೈಗೋಳಿ ಅಂಚೆ, ಮಂಜನಾಡಿ ಗ್ರಾಮ, ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, 574199
- **ದೇವಕಾನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಟ್**, ಸಂಚಾಲಕರು, ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ ಕಲಾವೃಂದ ಪೈವಳಿಕೆ, ದೇವಕಾನ ಮನೆ, ಅಂಚೆ ಪೈವಳಿಕೆ, ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕೇರಳ, 671348
- **ನಾಗವೇಣಿ ಮಂಚಿ (ಡಾ)**, ನಲಂದಾ, ಕೆಎಚ್‌ಬಿ ಕಾಲೋನಿ, ಅಂಚೆ–ಮೊಡಂಕಾಪು, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾ.
- **ಪಾತಾಳ ವೆಂಕಟರಮಣ ಭಟ್ಟ**, ಪಾತಾಳ ಮನೆ, ಅಂಚೆ ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿ, ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕು, 574241
- **ಪು. ಗುರುಪ್ರಸಾದ್ ಭಟ್**, ಪಂಚವಟಿ, ಕಟೀಲು, 574148
- **ಪುತ್ತಿಗೆ ರಘುರಾಮ ಹೊಳ್ಳ**, ಶ್ರೀನಿಲಯ, 8–161/1, ಸಾಲಿಯಾನ್ ಗ್ಯಾಸ್ ಬಳಿ, ಕಾನಕಟ್ಲ, ಸುರತ್ಕಲ್
- **ಪೆರುವೋಡಿ ನಾರಾಯಣ ಹಾಸ್ಯಗಾರರು (ದಿ)**, ನೂಜಿ ಮನೆ, ಬಪ್ಪಳಿಗೆ, ಪುತ್ತೂರು, 574201
- **ಪುಂಡಿಕ್ಕಾ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್**, ಭಾಗವತರು, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಸುದೇವ ಅಗ್ರಹಾರ, ಎಸ್‌ಕೋಡಿ, ಅಂಚೆ–ಪುನರೂರು, ಮಂಗಳೂರು ತಾ.
- **ಪೃಥ್ವಿರಾಜ್ ಕವತ್ತಾರ್ (ಡಾ. ಪೃಥ್ವಿರಾಜೇಶ್ ಕುಮಾರ್ ಎಸ್.ಕೆ.)**, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಭಾಷಾ ವಿಭಾಗ, ಮಣಿಪಾಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಹೈಯರ್ ಎಜುಕೇಶನ್, ಮೊದಲನೇ ಮಹಡಿ, ಹಳೆ WGSHA ಕಟ್ಟಡ, ಮಣಿಪಾಲ, 576104
- **ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತರು (ದಿ)**, ನೂಯಿ ಮನೆ, ಮಾರೂರು ಗ್ರಾಮ, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ
- **ಬಲಿಪ ಪ್ರಸಾದ ಭಟ್ (ದಿ)**, ನೂಯಿ ಮನೆ, ಮಾರೂರು ಗ್ರಾಮ, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ

- **ಮುರಳೀಧರ ಭಟ್ ಕಟೀಲು**, ಸವಿತಾವಾಸ್ಯಂ, 76 ಬಡಗಬೆಟ್ಟು, ಪಡುಬೈಲೂರು, ಕಿನ್ನಿಮೂಲ್ಕಿ ರಸ್ತೆ, ಉಡುಪಿ, 576101
- **ಮುಳಿಯಾಲ ಭೀಮ ಭಟ್ಟ**, ಶ್ರೀ ಕಾಂತೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಕಾಂತಾವರ
- **ಮಂಜುನಾಥ ಭಟ್ ಬೆಳ್ಳಾರೆ**, ಶರಣ ಸದನ, ತಲಕಳ, ಕೊಳಂಬೆ ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ, ವಯಾ ಬಜ್ಪೆ, ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, 574142
- **ರವಿ ಅಲೆವೂರಾಯ ವರ್ಕಾಡಿ**, ಸರಯೂ ಮನೆ, ಶ್ರೀನಿಧಿನಗರ, ಅಂಚೆ–ಅಶೋಕನಗರ, ಕೋಡಿಕಲ್, ಮಂಗಳೂರು, 575006
- **ರವಿಶಂಕರ ವಳಕ್ಕುಂಜ**, ಮಲೆ ಮನೆ, ಅಂಚೆ–ಪಾಲ್ತಾಡಿ, ಕೆಯ್ಯೂರು ಗ್ರಾಮ, ಪುತ್ತೂರು ತಾ. 574210
- **ರಾಜ ಗೋಪಾಲ ಕೆ.ಪಿ.**, S/O ಭೀಮ ಭಟ್ ಎಮ್., ಪೆರ್ನಡ್ಕ ಮನೆ, ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ವಯಾ ಕನ್ಯಾನ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾ. 574279
- **ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಕಂಜರ್ಪಣೆ**, ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಂಜರ್ಪಣೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳ್ಳಿಮರಮುಡ್ನೂರು ಗ್ರಾಮ, ಕುಕ್ಕುಜಡ್ಕ ಅಂಚೆ, ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, 574212
- **ವಾಸುದೇವ ರಂಗಾ ಭಟ್ಟ**, ದೇವಾಲಯ, ರಾಧಾ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್, ಮೂಡುತೋಟ, ಅಂಚೆ–ಉಡುಪಿ, 576103
- **ವಿದ್ಯಾ ಕೋಳ್ಯೂರು**, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಯಕ್ಷಮಂಜೂಷ, ಕಲಾಜ್ಯೋತಿ, ಕುಳಾಯಿ, ಮಂಗಳೂರು, 575019
- **ಶ್ಯಾಂ ಭಟ್ ಪೆರ್ನಡ್ಕ**, S/O ಭೀಮ ಭಟ್ ಎಮ್., ಪೆರ್ನಡ್ಕ ಮನೆ, ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ವಯಾ ಕನ್ಯಾನ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾ. 574279
- **ಸರಸ್ವತಿ**, ಚೈತನ್ಯ, ಕಾಪಿಕಾಡು, ಬೊಂಡಾಲ, ಅಂಚೆ–ಕಲ್ಲಡ್ಕ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾ. 574222
- **ಸಾಯಿಗೀತ (ಡಾ)**, ಪ್ರಭಾರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಮಾನವಿಕ ವಿಭಾಗ, ನಿಟ್ಟೆ ಪರಿಗಣಿತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ದೇರಳಕಟ್ಟೆ, ಮಂಗಳೂರು, 575018
- **ಹಿರಣ್ಯ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಭಟ್**, ಹಿರಣ್ಯ ಮನೆ, ಅಂಚೆ–ಚಿಪ್ಪಾರು, ಕಾಸರಗೋಡು, 671322

ಚಿತ್ರಕೃಪೆ

- ಅಶ್ವಿನ್ ಶೆಟ್ಟಿ ತುಳುನಾಡು ಫೊಟೋಗ್ರಫಿ
- ಅಂತರ್ಜಾಲದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹ
- ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಕಿರಣ್ ವಿಟ್ಲ ಫೊಟೋಗ್ರಫಿ
- ಕೆ.ವಿ.ರಮೇಶ್ (ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬೊಂಬೆಯಾಟ ಸಂಘ (ರಿ))
- ಕೌಶಲ್ ರಾವ್ ಪುತ್ತಿಗೆ
- ಗೊಂಬೆಯಾಟವಯ್ಯ
- ಧನು ಕೆ.ಪಿ.
- ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮೇಳ
- ದಿವಾಣ ದುರ್ಗಾಪ್ರಸಾದ್ ಭಟ್ ಕಟೀಲು
- ಪ್ರಣತಿ ಚೈತನ್ಯ ಪದ್ಯಾಣ
- ಪೃಥ್ವೀರಾಜ್ ಕವತ್ತಾರು
- ಮಹೇಶ್ ಕಲ್ಲತ್ತಿ
- ಮಂಜುನಾಥ ಬೈರಿ
- ವಿ.ಎಸ್. ಫೋಟೋಗ್ರಫಿ
- ಶ್ಯಾಮ ಪ್ರಸಾದ್ ಕುಂಚಿನಡ್ಕ
- ಶ್ಯಾಮ ಕುಮಾರ ತಲೆಂಗಳ
- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ತಾಮ್ಹನ್‌ಕಾರ್ ಮತ್ತು ಮನೆಯವರು, ಕಟೀಲು ಸಿತ್ಲ ರಂಗನಾಥ ರಾವ್
- ಶ್ರೀ ದಯಾನಂದ ಪೈ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸತೀಶ್ ಪೈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
- ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು

- ಯಕ್ಷನಾವಿನ್ಯ
- ಯಕ್ಷ ಮಾಧವ
- ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗವೈಭವ
- ಯಕ್ಷ ಶಾಂತಲಾ

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು
- ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಬಯಲಾಟದ ಚೌಕಿ, ರಂಗಸ್ಥಳ ಹಾಗೂ ಇತರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು
- ಹಳೆಯ ಶ್ರೀದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು
- ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಚಿತ್ರಗಳು
- ಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು
- ನಾಟಕದ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು
- ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪತ್ರಿಕಾವರದಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು